

Preobrat na bolje?

O izzivalnem dogodku, ki se je pripetil pred kratkim pri Hlodiču v Beneški Sloveniji, ko je skupina nacionalističnih skrajnežev preprečila nastop slovenskemu pevskega zboru »Rečan« z Ljes, je prejšnji teden zavzelo stališče tudi vodstvo videmske krščansko-demokratske stranke. V posebni izjavi med drugim pravi, da se »Krščanska demokracija iz Furlanije sklicuje na načela svobode, ki jih zagotavlja republiška ustava in ki veljajo za vse državljane«. Izjava dalje poudarja, da je treba »odločno ščititi tako posameznikom kot skupinam pravico, da s kakršnikoli sredstvom izpovedujejo svoje prepričanje, ter da je treba podpirati pobude, ki prispevajo k uveljavljanju kulturnega bogstva krajevnih skupnosti«.

Videmska krščansko-demokratska stranka opozarja, da je levičarski tisk skušal izkoristiti dogodek pri Hlodiču v svoje namene, ter da so določeni krogi po drugi strani prehitro ocenili »splošni problem etnične manjšine v dolinah na Čedadskem«.

Kljub tem zadnjim pripombam, o katerih bi se lahko na dolgo in široko razpravljalo, menimo, da je izjava pomembna, kajti prvič se je zgodilo, da je stranka relativne večine na Furlanskem zavzela stališče ne samo do

OPOZORILO

Zaradi velikošmarenških počitnic bo prihodnja številka »Novega lista« izšla šele v četrtek, 26. avgusta.

Uredništvo in uprava

izzivalnega in v bistvu nasilnega dogodka, temveč je hkrati priznala obstoj Slovencev v Nadiških dolinah in na Videmskem, čemur se je doslej vedno dosledno izogibala.

Je to znak, da se tudi v teh krogih nekaj spreminja in premika? Beneškoslovenski volivci so na vseh dosedanjih volitvah v ogromni večini glasovali prav za kršč. demokracijo, ne da bi za to zaupanje prejeli primerno protidajatev, niti kar zadeva gospodarske in socialne pobude v korist njihovih krajev, še manj pa, kar se tiče priznanja in uveljavljanja njihovih najosnovnejših narodnostnih pravic. Jasno in naravno je, da to absurdno stanje ni moglo ali ne bo moglo trajati v nedogled, kajti proces vsestranskega osveščevanja beneških Slovencev se je že začel in se bo gotovo tudi nezadržno nadaljeval.

Upati je, da se bo tudi videmska Kršč. demokracija vedno bolj zavedala nove dejanskosti v Beneški Sloveniji, sprejela stvarne pobude v korist tamkajšnjega prebivalstva, tako da mu bo zagotovljeno dostojno življenje na domačih tleh, in zlasti stvarno podprla prizadevanja za njegovo narodnostno in kulturno rast.

Če razvoj v stranki ne pojde v tej smeri, je gotovo, da ji bodo volivci obračali hrbet in se v vedno večjem številu odločali za druge politične izbire.

D. L.

BO PRIŠLO DO PRELOMA MED KD IN SOCIALISTI?

Vodstvo Italijanske socialistične stranke je objavilo te dni političen dokument o sedanjem političnem položaju. V njem je izrazilo ugodno mnenje o zakonodajnem delu parlamenta, zlasti o sprejemanju nekaterih zakonov, kot so zakoni o gradnji ljudskih stanovanj, o davčni reformi in o zakonu v prid južne Italije. Izraža pa skrb zaradi upravnih volitev 13. junija, češ da gre razvoj v krščanski demokraciji preveč na desno, ker želi krščansko-demokratska stranka zajeti del desničarskih volivcev. To je po mnenju socialističnega vodstva krivo osamljenosti, v kateri se je znašla socialistična stran-ka.

Sestava deželnega odbora v Piemontski deželi zgolj iz krščanskih demokratov, socialnih demokratov in republikancev, brez socialistov, a ob zunanji podpori liberalcev in krize občinskih odborov, ki so nastale v nekaterih velikih mestih in ki bodo verjetno privedle do novega zblizanja drugih treh sredinsko-levih strank z liberalci, so za vodstvo socialistične stranke znaki nevarnega krušenja sredinske levice, kar bi se moglo odraziti tudi v vladi. S tem hoče socialistična stranka reči, da je možno, da bo izstopila iz vlade, če ne bo prišlo do »razčiščenja« in do poravnave s krščanskimi demokrati ter drugima dvema strankama v sredinski levici. O tem dokumentu bo razpravljali glavni odbor socialistične stranke, ki bo zasedal septembra. Verjetno bo na predlog vodstva sklenil preložiti kongres stranke, ki bi moral biti oktobra, na kak datum po izvolitvi novega predsednika republike v decembru.

Ta socialistični dokument je sprožil ostre polemične odmeve s strani drugih strank sredinske levice. Krščanski demokrati očitajo socialistom, da se vežejo v mnogih občinskih, pokrajinskih in deželnih odborih s komunisti proti sredinski levici in da v svoji politiki ne upoštevajo težkega gospodarskega stanja v državi, temveč trmoglavost silijo k reformam, za katere zdaj ni denarja in ki so zato demagoške in morajo nujno ostati neučinkovite. Socialni demokrati opozarjajo, da so ravno socialisti prvi začeli iskati zavezništvo zunaj sredinske levice in sicer s komunisti. Hoteli so si zagotoviti v tem pogledu največjo svobodo. Če zdaj delajo druge sredinsko-leve stranke isto in ponekod sprejemajo podporo ali zavezništvo liberalcev, pa jim to ni prav in se pritožujejo ter obsojajo. Toda kar velja za socialiste, velja tudi za druge, pravijo socialni demokrati, in socialisti ne morejo odrekati drugim strankam sredinske levice enakih pravic, kot si jih prilščajo sami.

Bistvu tega spora med socialisti in drugimi tremi strankami sredinske levice je v tem, da bi socialistična stranka tudi v vladi rada igrala vlogo revolucionarne stranke, delno iz konku-

renčnosti do komunistične stranke in drugih skrajnih levih skupin v opoziciji, delno pa iz želje, da res pride do temeljnih reform v državi. Iz tega razloga tudi dosledno podpira vsa stavkovna gibanja. Pri tem pa ne upošteva gospodarskega položaja in se ne vpraša, kje vzeti denar za reforme, oziroma se postavlja na stališče, da bodo ravno reforme zagotovile denar za ... reforme. V ta čudežni krog pa druge stranke sredinske levice ne verjamejo in menijo, da je treba prej ozdraviti gospodarstvo, prenehati s trajnim stanjem stavkanja v tovarnah in povečati produkcijo, ki nevarno pada, šele potem bo mogoče sprejeti druge važne reforme, ki bodo zelo drage, kot na primer reforma zdravstva.

Ni dvoma, da je stališče socialistične stranke preveč samovoljno, zlasti tudi kar zadeva že večkrat izraženo zahtevo te stranke, naj bi sprejeli v vlado tudi komunistično stranko kot borilko za reforme in predstavnico dobršnega dela delavcev. To vzbuja nezaupanje v drugih strankah sredinske levice in daje povod konservativnim elementom v krščanski demokraciji, da v paniki silijo na desno, v zavezništvo z liberalci.

Za počitnice je sicer vladna kriza iz razumljivih razlogov odvrnjena, septembra pa lahko pride do zaostrite političnih polemik. Največ bo odvisno od zasedanja glavnega odbora socialistične stranke. Če se bo postavil na nespravljivo stališče in vztrajal pri pravici do zavezništva s komunisti, kljub sodelovanju v vladi, in pri zahtevi, da pridejo tudi komunisti v vlado, bo verjetno prišlo do preloma s krščanskimi demokrati in z drugima dvema strankama sredinske levice in vladna kriza bo nujna.

To pa bi povzročilo zelo nejasen položaj, ki bi vseboval različne možnosti. Lahko bi se izcimil v novo sredinsko levico z liberalci namesto socialistov, s čimer bi se težišče koalicije v vladi prestavilo bolj v sredino, ali pa bi ustvarilo skrajno nestabilen politični položaj, v katerem bi se morale koalicije treh sredinsko-levih strank vsakokrat sproti prizadevanja za zunanjo podporo bodisi socialistov bodisi liberalcev ali celo drugih skupin. Nastala bi zmeda in notranji položaj v državi bi se gotovo poslabšal ter dal novega netiva raznim fanatičnim skrajnim skupinam na desni in levi, ki bi rade razkrojile demokracijo v državi in vzpostavile kak totalitaren režim.

Edino rešitev je videti v streznenju in v bolj realistični politiki socialistične stranke in v večji vnemi krščanske demokracije pri sprejemanju in uresničevanju reform, predvsem pa v medsebojnem zaupanju in odločnosti teh dveh strank, da kljub medsebojnim razlikam vztrajata pri skušnjem delu za demokracijo v državi in pri utrjevanju njenih demokratičnih osnov.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 15. avgusta, ob: 8.00 Koledar. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rujanu. 9.45 Schubert: 3 glasbeni utrinki, op. 94. Igra pianist Badura-Skoda. 10.00 Pourcelov godalni orkester. 10.45 Za dobro voljo. 11.15 »Na strmi poti«. Mladinska radijska igra, napisala M. Susič. RO vodi Lombarjeva. 11.35 Ringaraja za naše malčke. 11.50 Vesele harmonike. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.30 »Puran z leseno nogo«. Radijska igra. 16.30 Parada orkestrrov. 17.30 Revija zborovskega petja. 18.00 Podobe in glasba. 18.45 Bednarik: »Pratika«. 19.00 Lahka glasba. 19.15 Sedem dni v svetu. 19.30 Filmska glasba. 20.00 Šport. 20.30 Ljudske pesmi v komorni predelavi. 20.45 Ljubezenska lirika. 21.00 Semeni plošč. 22.00 Nedelja v sportu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 16. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Pianist Garner. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Mladina v zrcalu časa - Kam po maturi. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Simfonična dela deželnih skladateljev. 18.55 Ljubljanski jazz ansambel. 19.10 »Odvetnik za vsakogar«. 19.15 Revija solistov. 19.30 Polifonski zbor iz Rude vodi Di Piazza. 20.00 Sportna tribuna. 20.30 Glasbene razglednice. 21.00 Socialno vprašanje v slovenskem romanu: F. Milčinski: »Ptički brez gnezda«. 21.20 Neopozabne melodije. 21.45 Slovenski solisti. Violinist Rok Klopčič, pri klavirju Lipovšek. Strawinsky: Suite Italienne. 22.05 Zabavna glasba.

• TOREK, 17. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Saksofonist Curtis in »The Kingpins«. 12.10 Bednarik: »Pratika«. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas. Novice iz sveta lahke glasbe. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.00 Otroci pojò. 19.10 C. Piermani: Kako posluje italijanski parlament. 19.20 Glasbeni best-sellerji. 19.40 Zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice, vodi Bolčina. 20.00 Šport. 20.30 Tijardovič: »Mala Floramye«, opereta. 22.10 Zabavna glasba.

• SREDA, 18. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Evropske prestolnice »London«. 1.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Na počitnice. 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. Sopranistka Ljuba Berce Košuta, pri klavirju Pisani. Ljudske pesmi v predelavi Brede Ščekove. 18.50 Stapletonov orkester in zbor. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Jazz. 19.40 Španske pesmi. 20.00 Šport. 20.30 Simf. koncert. V odmoru (21.05) Za vašo knjižno polico. 22.05 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 19. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Harmonikar Wolmer. 12.10 G. Bartolozzi: »O higien-skim pravilih pri skrbi za otroka v prvem letu življenja«. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem. 18.15 Umetnost. 18.30 Romantične simfonije. Sibelius: Simfonijska št. 4 v a molu, op. 63. 19.10 L. Beličič: Kraške črtice »Rumeni nagelj«. 19.20 Izbrali smo za vas. 20.00 Šport. 20.30 A. Pregarc: »Zelena vstaja«. Radijska drama. RO, režila Peterlin. 21.35 Skladbe davnih dob. 22.05 Zabavna glasba.

• PETEK, 20. avgusta, ob: 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.10 Izlet za konec tedna. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Samo Vremšak: Suita za violo in klavir; Sonata quasi una fantasia za orgle. Izvajajo violinist Zalokar, pianistka Suhadolnikova in orglad Bergant. 18.50 Antologija angleškega bluesa. 19.10 »Od parnika do atomske podmornice«. 19.20 Novosti v naši diskoteki. 19.40 Moški vokalni kvartet »Zvonček«. 20.00 Šport. 20.30 Gospodarstvo in delo. 20.45 Koncert operne glasbe. 21.50 Folklorni plesi.

• SOBOTA, 21. avgusta, ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 11.50 Veseli motivi. 12.10 Poklici: »Perice na potoku«, prip. Reharjeva. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 16.10 Operetne melodije. 16.30 Plesna čajanka. 17.20 Za mlade poslušavce: Popevke dneva - Beseda o poeziji - Moj prosti čas. 18.15 Umetnost. 18.30 Mozart: Trio v g durcu, KV. 564. Igra Slovenski trio. 18.45 Panorama hrvaške lahke glasbe. 19.10 Svet v očeh slovenskihpopotnikov. N. Kraigher: »Procesija z Budovim zobom«. 19.25 Nekaj jazza. 19.40 Zbor slovenskih madrigalistov vodi Bole. 20.00 Šport. 20.00 Šport. 20.45 F. Jeza: »Brez sledu«. Radijska kriminalka. RO, režira Kopitarjeva. 21.25 Saksofonist Randolpr.

Korak za korakom do reform

Medtem ko je poslanska zbornica v Rimu že v začetku »pasjih dni« zaprla vrata in so se poslanci porazgubili na počitnice, so sicer postarni senatorji vztrajali v najhujši vročini, da bi spravili pod streho nujno potrebni in še bolj nujno zahtevani reformi gradnje ljudskih stanovanj in davčnega sistema.

Vse do zadnjega ni bilo gotovo, če pri tem ne bo prišlo do novega spora med krščansko demokracijo in socialisti znotraj vladne koalicije, ker se socialisti niso strinjali z nekaterimi določili reforme o gradnji ljudskih stanovanj. Sporno je bilo predvsem vprašanje lastništva zemlje, na kateri bodo zgrajena ljudska stanovanja. Krščanski demokrati so hoteli, da bi bili lastniki stanovanj tudi lastniki zemljišč, socialisti pa so se zavzemali za to, da naj bi bila zemljišča občinska last, kajti samo to omogoča na daljši rok pravilno in uspešno urbanistično politiko, to je urejanje in gradnjo mest po modernih kriterijih. V bistvu je ta zahteva socialistov upravičena, ker je v skladu z moderno urbanistično politiko in z načeli socialne pravičnosti. A tudi stališče krščanskih demokratov se da zagovarjati.

Končno pa se je le posrečilo prepričati, da se ta spor med socialisti in krščanskimi demokrati ni tako zaostrial, da bi hoteli socialisti zaradi tega izstopiti iz vlade in bi prišlo do vladne krize. Socialisti so pri pogajanjih pristali na kompromis, ki temelji v bistvu na stališču krščanske demokracije, a upošteva tudi nekaj socialističnih predlogov.

Tako sta bili obe reformi v soboto dokončno sprejeti, potem ko so ves teden glasovali o posameznih členih in o popravkih, ki so jih predlagale posamezne stranke v senatu, tudi opozicionalne, a te največ z namenom, da bi sprejetje obeh zakonov ovirale in zavlekle, če že ne preprečile. Proti obema zakonoma so glasovale vse opozicije.

Polemika o „akciji 25 poslancev“

V slovenskem časopisju se je razvila živahna polemika zaradi t.im. »akcije 25 poslancev«, ki so v slovenskem parlamentu najprej predlagali popravek k zakonu o volitvah v predsedstvo Jugoslavije, — po katerem lahko poleg Socialistične zveze predlaga kandidat tudi skupina 20 poslancev — nato pa so pred samim glasovanjem predlagali še svojega, četrtega kandidata. Znano je, da je bil popravek sprejet skoraj soglasno, omenjeni poslanci pa so svoj predlog pred glasovanjem umaknili.

Vodstvi Zveze komunistov in Socialistične zveze sta omenjene poslance, zlasti pa Ceneta Matičiča, Ivana Krefta in Toneta Remca obtožili »privatniške politike, politikantstva, razbijanja enotnosti in politične diverzije«. Poslanca Ceneta Matičiča, ki je bil v slovenskem parlamentu vedno zelo aktiven, pa so celo izključili iz Zveze komunistov.

Ljubljansko »Delo« je dne 4. avgusta objavilo obširno pismo poslanca Zdenka Roterja, v katerem zavrača gornje obtožbe in utemeljuje svoje sodelovanje v »akciji«. Zdenko Roter se v pismu zavzema za čimvečje število pobud, mnenj in predlogov v družbenopolitičnem in gospodarskem življenju, »saj je to najboljše in najbolj učinkovito zdravilo zoper sem in tja pojavljajoče se malodušje in nezanimanje za t. im. politiko«. V politič-

Zdaj so odšli tudi senatorji na počitnice. Parlament v Rimu bo začel ponovno zasedati septembra. Takrat ga čaka razprava o drugih nujnih reformah, zlasti o zakonu, ki bo reformiral sistem zdravstvenega zavarovanja v Italiji. Besedilo tega zakona zdaj pripravlja vlada v posvetovanju s sindikati, podjetniki in strokovnjaki.

— o —

AMERIČANI SO NAVALILI NA EVROPO

Letošnje poletje je Evropa polna Američanov, zlasti mladine. Vsepovsod je videti skupinice, pare, pa tudi posamezne fante in dekleta z visokimi največ rdeče-rumenimi nahrbtniki z aluminijastim ogrodjem, ki jih verjetno prodajajo v ameriških veleblagovnicah. Polne so jih železniške postaje, v vlakih pa imajo zasedene cele vrste kupejev, celo v prvem razredu. Uredijo si jih v prave kabine za prenočevanje.

Ta naval mladih Američanov je razumljiv, če pomislimo, da stane turistično potovanje s charterskim letalom v Evropo in nazaj samo 175 dolarjev (medtem ko stane letalska vožnja New York-San Francisco in nazaj 300 dolarjev). Za 108.500 lir si tonej lahko privoščijo Američani udobno letalsko potovanje v Evropo, že v Ameriki pa se tudi oskrbijo s ceneno železniško vozovnico za krožno vožnjo po vseh zahodnoevropskih progah. Ameriške turistične organizacije poročajo, da se je zaradi navala na Evropo letos zelo zmanjšal obisk turističnih privlačnosti in letovišč v Združenih državah.

Tednik »Primorske novice« je objavil pred kratkim lep članek o igravcu Slovenskega gledališča v Trstu Stanetu Raztresenu, v zvezi z njegovim recitacijskim ciklusom »Slovenske balade in romance«, s katerim bo Raztresen nastopal tudi v novi sezoni. Doslej je imel že 46 nastopov s tem ciklusom.

nem življenju in v delu slovenskega parlamenta se Roter zavzema za mnenjski pluralizem, »ki je vedno tudi znamenje zdrave družbe.«

Izvršni odbor skupnosti študentov ljubljanske univerze je o »akciji 25 poslancev« razpravljala na posebni seji dne 6. avgusta in izdal posebno sporočilo javnosti. Študentje menijo, da bi postopek »proti skupini poslancev republiškega zbora lahko postal nevaren precedens za nadaljnje delo poslancev in ovira nadaljnji demokratizaciji slovenske družbe.« Izvršni odbor ne zanika pravice Zvezi komunistov, da ocenjuje delo posameznih članov (tako tudi poslancev), vendar se mora pri tem »držati svojih normativnih in najsplošnejših načel etike«. Vodstvo študentske organizacije izraža polno zaupanje v delo slovenskega parlamenta in posameznih članov ter zavrača oceno, da so bili poslanci pri sprejemanju popravka k zakonu o volitvah v predsedstvo Jugoslavije »zmanipulirani«.

»Delo« je v preteklih dneh objavilo tudi nekaj pisem bravcev, ki dvomijo v načelnost ukrepov proti nekaterim poslancem in izražajo mnenje, da take metode le preveč spominjajo na nekdanjo prakso.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Irci hočejo svobodo

Irci v Severni Irski so, kot se zdi, odločeni, da napravijo enkrat za vselej konec svojemu zatiranju in zapostavljanju s strani protestantske večine, sestojče v veliki meri iz potujčencev, ki so ravno zaradi tega tako zagriženi in fanatični proti narodu svojih dedov. (Mi Slovenci vse to predobro poznamo, zato ne nasedamo propagandi, da gre samo za fanatizem »katoličanov«). Zdaj so se po mnogih izživljenih katoliški Irci odločno postavili po robu protestantom in angleškim oblastem, ki pod videzom objektivnosti dejansko ščitijo, podpirajo in ščuvajo protestante. Boj zadobiva obliko državljanske vojne. Angleške čete izvajajo blokado in hišne preiskave. Samo v enem dnevu so zaprle nad 200 »sumljivih« katoliških Ircev. Tudi to Slovenci dobro poznamo iz časa okupacije.

Od nedelje do danes je padlo v uličnih spopadih že 14 ljudi, med njimi več vojakov, ranjenih pa je bilo nad sto ljudi.

— o —

KAKO SO NARAŠČALE CENE ČASNIKOV

Pred nedavnim je bila dvignjena cena dnevnikov v Italiji, kot znano, na 90 lir in gotovo ne bo treba dolgo čakati, da bo zvišana na 100 lir. Italijanski dnevnik so tako med najdražjimi v Evropi. V Avstriji stanejo dnevnik le 2 šilinga (50 lir), v Jugoslaviji 1 ND (45 lir), v Franciji 70 cent. (85 lir), v Nemčiji 50 pfen. (85 lir).

Četrtnina prodajne cene gre v Italiji prodajavcem, ki imajo tako največji delež zasluga, čeprav nimajo nobenega tveganja in skoro nobenega dela. Največji delež stroškov izdajanja dnevnega tiska in vsega časopisja odpade tako na prodajavce. To je eden izmed glavnih vzrokov tako dragega tiska v Italiji

in kroničnega primanjkljaja skoro vseh dnevnikov. V Nemčiji in Avstriji se izogibljejo dnevnik tem nepotrebnim izdatkom s tem, da imajo na cestah in ulicah majhna stojala s torbami, polnimi časnikov. Kdor vzame časnik, spusti v pritrjeno puščico toliko drobiža, kot znaša cena. Ponekod, npr. v Nemčiji, so časniki enostavno na razpolago v torbi, drugje, npr. v Avstriji, pa so pritrjeni z avtomatom, ki popusti, ko se vrže v puščico denar. A tudi to je nepotrebno. Ogromna večina ljudi pošteno spusti v puščico denar, ko vzame časnik. A tudi, če bi kdo vzel časnik brez plačila, je izguba še vedno veliko manjša, kot da mora uprava pustiti 25 odst. dohodka vseh prodanih časnikov prodajavcem. Neupravičeno visok zaslužek teh je glavni vzrok, da so časniki v Italiji tako dragi.

V ilustracijo, kako so se dvigale cene časnikov v Italiji, naj navedemo, da je stal npr. »Primorski dnevnik« 1947 samo 10 lir za številko, danes pa stane 90 lir. Isto velja seveda

za druge dnevnikarje v Italiji. Cena se je dvignila v 24 letih za 900 odst. To pa je jasen dokaz inflacije, ki jo doživljamo že ves povojni čas.

ENZO BETTIZA PIŠE NOVO SERIJO ČLANKOV O JUGOSLAVIJI

Znani italijanski časnikar in pisatelj Enzo Bettiza je začel objavljati v »Corriere della Sera« novo serijo člankov o Jugoslaviji in o položaju v njej. Prvi članek oziroma reportaža je izšel v nedeljo, 25. julija pod naslovom »Jugovija: kriza kriza«, v katerem je opisal sprejemanje ustavne reforme in poudaril naglo spreminjanje struktur jugoslovanske države, dotaknil pa se je tudi narodnostnega vprašanja.

Bettiza, ki je že pred nekaj leti objavil v istem dnevniku serijo člankov o Jugoslaviji, ki so potem izšli v knjigi, piše z očitno težnjo po objektivnosti, tudi s simpatijo do narodov Jugoslavije, vendar pa nekoliko površno. Opaziti je, da problemom ne gre do dna, ampak se zadovolji z informacijami iz prve roke, kot skoraj vsi potujoči »posebni dopisniki«, ki nimajo časa, da bi podatke preverili.

Pamflet župnika Mucherja

Pred kratkim je Wilhelm Mucher, župnik pri Gospe sveti na Koroškem, izdal drugi del svoje knjige »Die Sprache des Religionsunterrichtes Südkärnten, Cyrill und Method«. Knjigo je župnik Mucher poslal vsem župnijskim uradom na Koroškem s pojasnilom, da hoče ponovno spregovoriti »v službi resnice in domovine«, ker se odgovorni ljudje upirajo zavzeti jasno stališče v obrambi zgodovinske resnice.

V tej knjigi avtor — sicer znan kot strupen nasprotnik Slovencev in vsega, kar je slovensko — v bistvu ponavlja trditve iz prve knjige, ki je izšla pred nekaj leti. Tako npr. trdi, da

je Koroška vedno bila nemška dežela z majhno slovensko manjšino. Sveta brata Ciril in Metod sta bila po mnenju Mucherja bolj nacionalistična kot verska propagatorja. V knjigi med drugim trdi, da je pismo papeža Janeza VIII., v katerem govori o »zverinskem mučenju svetniškega Metoda«, polno laži, ki jih je Kocelj natvezel papežu. Zato so povsem odveč opravičila nemških zgodovinarjev na kongresih v Salzburgu in tudi zadostilna proslava lanske leto v Ellwangu. Župnik Mucher celo dvomi v svetništvo Cirila in Metoda, ker nista bila proglašena za svetnika po rednem kanonskem postopku, marveč je bilo njuno češčenje prevzeto od vzhodne Cerkve.

Ne bomo se spuščali v ocenjevanje zgodovinske plati takih in podobnih knjig, saj so o tem že spregovorili strokovnjaki, med njimi tudi nedavno umrli dr. Maks Miklavčič. Mislimo pa, da nismo daleč od resnice, če zapišemo, da je omenjena knjiga navaden politični pamflet, ki se lahko rodi samo v takem zatohlem in šovinističnem ozračju, kot vlada že vrsto let na narodnostno mešanem Koroškem, kjer mnogi na žalost še nimajo posluha za sodobne miselnost in družbene tokove.

Dogodki ob lanskim proslavam plebiscita kazenska preganjanja zavednih slovenskih dijakov, skrutitve spomenikov padlih in slovenskih napisov nas samo potrjujejo v tem prepričanju. Zato tudi dvomimo v iskrenost izjav predstavnikov oblasti na Koroškem, ki ob vsaki priložnosti ponavljajo fraze o prijateljstvu in sodelovanju med narodi. Najbolj tragično pri tem pa je dejstvo, da je glavna žrtev tega nacionalističnega vzdušja — poleg najrazličnejših političnih in gospodarskih pritiskov — ravno slovenska narodnostna skupnost na Koroškem, ki iz dneva v dan podlega vse močnejši germanizaciji.

Veliko odgovornost za vse to dogajanje ima tudi celovški ordinariat; v njegovo dobro voljo bomo verjeli takrat, ko bo primerno ukrepal proti župniku Mucherju (da ne omenjamo mnogih ostalih odprtih vprašanj, npr. slovenskega verouka). Ne smemo tudi pozabiti, da župnik Mucher sedi pri Gospe sveti, ki vsem Slovincem pomeni simbol njihove državnosti in narodne samobitnosti.

M. V.

S. Kavčič o slovenski državnosti

Ena zadnjih števil revije »Teorija in praksa« je prinesla intervju s Stanetom Kavčičem, predsednikom slovenske vlade, na temo »Slovenija v skupnosti jugoslovanskih narodov«, v zvezi z ustavnimi spremembami.

Kavčič je dejal med drugim: »Upam, da ne bom pretiraval, če rečem, da je Socialistična republika Slovenija politično za vlogo in položaj, ki ju zdaj dobiva oziroma ju bo dobivala (mišljene so ustavne spremembe), v glavnem pripravljena. Velika večina ljudi si je pravzaprav tako podoba republike želela. Bila je že dalj časa navzoča v njihovi podzavesti in tudi v njihovih najrazličnejših zavestnih političnih dejanjih, obnašanju in izražanju. Med drugim se je nekaj tega uveljavljalo tudi v trenjih in nesporazumih, do katerih je prihajalo tu ali tam, ob tem ali onem vprašanju, ob takšnem ali drugačnem ukrepu federacije ali republike. Vse to tudi ni novejšega datuma, ampak sega nekoliko nazaj, prav gotovo že v začetek prejšnjega desetletja. Seveda vse to ni značilno samo za Slovenijo... Potemtakem je normalno, da ob vsem tem v Sloveniji ne doživljamo nobenih pretresov. Ob vsem tem se nam ni treba poslavljati od ničesar, kar bi nam bilo posebej pri srcu, od nobenih ciljev in idealov, ki naj bi bivali v naši zavesti in za katere bi se pokazali, da so v praksi neuresničljivi. Menim, da imamo zato v Sloveniji vsi — in to od navadnega delovnega človeka do vodilnih

političnih delavcev — občutek, da se nam odpirajo in nudijo nove razsežnosti in možnosti za naš razvoj, za delo in napredek. Vsi imamo občutek, da dobivamo nove pravice, katerih se veselimo, in tudi nove dolžnosti, katerih se ne bojimo. Politično se torej čutimo dorasli trenutku, v katerem živimo, času, ki prihaja, in nalogam, ki nas čakajo.«

Zelo zanimiv in aktualen je v isti številki »Teorije in prakse« tudi članek Jožeta Zemljaka »Nekaj misli ob ustavnih amandmajih«.

V njem piše med drugim: »Pojavile so se »teorije«, da slovenski narod, slovenski delovni ljudje niso sposobni za samostojno življenje. Po logiki teh ekonomistov-politikov Slovenija ne bi mogla sama živeti niti tri mesece. Kaj to pomeni? To pomeni, da slovenski delovni človek živi na tuj račun, živi na račun drugih narodov v Jugoslaviji. To pa seveda pomeni, da ne more biti enakopraven član v družbi drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti. Temeljna zavest o enakopravnosti lahko izvira samo iz prepričanja, da lahko živiš sam od svojega dela, ne pa na tuj račun, s tujo pomočjo. Kdor te zavesti nima, seveda ne more biti politični nosilec novih odnosov v naši družbi.« Zemljak potem zavrača tako napačno mišljenje, malodušnost in bojazljivost nekaterih slovenskih politikov in gospodarstvenikov ter dokazuje njihovo absurdnost.

Tržaškega

Zanimivo mladinsko srečanje

Kot smo že napovedali, bo konec tega meseca (od 27. avg. do 1. sept.) v Sesljanu mladinski seminar na temo: Slovenski krščanski in narodni trenutek. To bo prvo širše srečanje slovenske mladine iz Ljubljane, Trsta, Gorice in s Koroške, in sicer mladine z dinamičnim krščanskim in nacionalno zavednim pogledom na svet. Seminar sta v glavnem pripravili Grupa 2000 iz Ljubljane in Mladinska skupina iz Trsta. Vabljeni pa so vsi tisti mladi ljudje, ki jim je blizu krščanska in nacionalna problematika današnjega slovenskega človeka, kamorkoli ga je odplaknila usoda zgodovine.

Da bi bili pri seminarju povezani med sabo v enotno skupnost, je zaželeno, da bi bili udeleženci srečanja ves čas prisotni pri referatih in debatah. V ta namen je uprava campinga »Adria« v Sesljanu (med Sesljanom in Devinom) dala na razpolago prostor za večje število šotorov. Kdor izmed udeležencev ima torej šotor, naj ga prinese s seboj. Ves čas seminarja bo poskrbljeno za hrano. Za kritje stroškov je predvidena dnevna vsota 850 lir na osebo.

Dnevni red seminarskih dni predvideva ob 7. (vse ure so mišljene po italijanskem legal-

nem času) vstajanje, od 9. do 13. in od 17. do 21. ure predavanja z diskusijami in razmišljanji.

Ob koncu vsakdnvnih večernih meditacij je predvideno bogoslužje, razen v nedeljo, ko se bodo predavanja začela z bogoslužjem. Vsak večer je po večerji predviden taborni ogenj s kulturnim programom.

Program srečanja, referatov in predavanj je naslednji:

v petek, 27.VIII. — zbiranje, spoznavanje in priprava.

Začetek predavanj ob 17. uri — »Smisel tega srečanja in vrednote naroda« (Lojze Peterle),

v soboto, 28.VIII. dopoldne:

»Slovenski temeljni položaj« (Peter Kovačič),

popoldne:

»Križa človekove zavesti« (Vili Stegu) in »Človek in svoboda« (Marija Lapajne),

v nedeljo, 29.VIII. dopoldne:

»Razpotje slovenskega kristjana danes« (Pavel Bratina),

popoldne:

»Pomen občestev za obstoj slovenstva« (Vinko Kobal),

v ponedeljek, 30. VIII. dopoldne:

»Manipulacija in svoboda v Cerkvi in družbi« (Igor Tuta),

popoldne:

»Življenje kristjana kot pričevanje« (Alenka Rebula),

predvidena sta tudi koreferata iz Gorice in Koroške,

v torek, 31.VIII. dopoldne:

»Spogled marksistične in krščanske misli ter prakse na Slovenskem« (Marjeta Palatinus).

Po zadnjem predavanju in ves naslednji dan bo splošna diskusija o temah seminarja, nato bodo na vrsti zaključki in načrtovanje prihodnjega dela posameznih skupin.

V četrtek, 2.IX., je predviden avtomobilski izlet v Beneško Slovenijo (Trčmun in Matajur).

Opozorilo: ker se je prijavilo že precej udeležencev iz Slovenije, prosimo tržaška dekleta in fante, ki se nameravajo udeležiti seminarja, da se (zaradi boljše organizacije) predhodno prijavijo na naslov Mladinske skupine (ul. Rittmeyer 2, Trst) ali pa to telefonsko sporočijo na številko 209110 (Tuta).

Mladinska skupina

ŠTUDIJSKI DNEVI SLOVENSkih IZOBRAZENECV V DRAGI — 1971

S p o r e d

Sobota, 4. septembra:

Ob 16. uri: Začetek in pozdrav, nato predavanje: »Zdomska Slovenija«. Govori dr. Jože Velikonja, prof. na univerzi v Seattlu (Wash. USA); »Perspektive slovenske narodne skupnosti v zamejstvu«. Govori dr. Drago Štoka, deželni poslanec, Trst.

Diskusija.

Nedelja, 5. septembra:

Ob 8.30 uri: Nedeljska maša z nagovorom dr. Vilka Fajdige, univ. prof. slovenske teološke fakultete v Ljubljani.

Ob 10. uri: »Psihologija raznarodovanja in narodnega zatiranja«. Govori dr. Jurij Zalokar, primarni psihiatrski bolnišnice v Begunjah na Gorenjskem.

Diskusija.

Ob 11.30 uri: »Ustavne spremembe v Jugoslaviji na področju njene družbeno politične ureditve«. Govori dr. Gorazd Kušej, univ. profesor v Ljubljani, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ob 13. uri: Kosilo.

Ob 15.30 uri: »Politično ekonomski položaj Slovenije po novi ustavi«. Govori dr. Vladimir Murko, univ. profesor v Ljubljani.

Ob 17. uri: Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji«. Govori dr. Ludvik Vrtačič, štipendist Švicarskega nacionalnega sklada za znanstveno raziskovanje, Friburg (Švica).

Diskusija.

Ponedeljek, 6. septembra:

Izleti v tržaško okolico, če bo zanje zadosti udeležencev.

PS.: Vedno je mišljen italijanski čas.

Te dni je v tisku zbornik z razpravami v Dragi 1969 in 1970. Izšel bo predvidoma še ta mesec.

IZ TRSTA V KOPER VSAKO URO

Od nedelje, 8. avgusta dalje, so avtobusi tržaškega podjetja SAP in koprškega Slavnička začeli voziti vsako uro po skupnem voznom redu na progi Trst - Koper, in to od 7. ure zjutraj do devetih zvečer. Obe podjetji sta dotlej že sodelovali na tej progi, sedaj pa sta sklenili nov sporazum, po katerem bosta skupno krili vse nastale stroške, skupno bosta pripravljali vozne listke in si delili dobiček.

Vožnja v smeri Trst - Koper stane 240 lir, iz Kopra v Trst pa 400 starih dinarjev. Izboljšave v avtobusnem prometu med obema mestoma bodo prišle prav vsem, tudi lastnikom avtomobilov, saj je zlasti v zadnjem času promet na cesti Trst - Koper skoraj nemogoč. Avtobusi imajo namreč na obmejnem prehodu pri Škofijah posebne steze in tudi pregledi ter ostale formalnosti hitreje potekajo.

Repentabor TEMELJNI KAMEN NOVE ŠOLE

V soboto, 7. t.m., so na Repentabru položili temeljni kamen nove osnovne šole. Po blagoslovitvi temeljnega kamna, ki jo je opravil repentaborski župnik Avguštin Zele, je župan Mihael Guštin prebral pergament, ki je bil nato vzdán v temelje nove šole.

Poslopje bo služilo šolskim potrebam celotne repentaborske občine in bo sezidano z državnim prispevkom.

Po tej slovesnosti so pred županstvom razdelili nagrade vinogradnikom, ki so se udeležili letošnje razstave terana na Repentabru.

XIII. KMEČKI TABOR NA OPČINAH Z RAZSTAVO CVETLIČNIH ARANŽMAJEV

Letos pripravljajo prireditelji XIII. Kmečkoga tabora na Opčinah novost - razstavo cvetličnih aranžmajev, ki bo prav gotovo privabila mnogo naših cvetličarjev in ljubiteljev cvetja. Razstavljalci bodo prikazali sodobno in tradicionalno postavljanje cvetja, povrh pa še japonski stil Ikebano. Otvoritev tabora bo v soboto zvečer ob 18., v nedeljo zjutraj ob desetih pa bo dr. Vladimir Vremec obrazložil pobudo in prikazal barvne diapozitive

GRADNJA AVTOCESTE VRHNIKA - POSTOJNA

Gradnja prve slovenske hitre ceste Vrhnika - Postojna dobro napreduje, tako da bi jo z razpoložljivimi stroji in delovno silo lahko dokončali že pred prihodnjo turistično sezono. V zadnjem času pa so nastopile nekatere nepredvidene težave predvsem zaradi nerednih dobav cementa in betonskega železa. Tudi denar, ki bo potreben zaradi velikih podražitev, še ni zagotovljen.

Kljub vsem težavam so graditelji že nadomestili dvomesečno zamudo, ki je nastala preteklo zimo. V Postojni lahko vidimo več kot 10 metrov visoke betonske stebre, ki bodo nosili cestni viadukt, dela pri zelo zahtevnem viaduktu pri Uncu pa prehajajo v zaključno fazo. Upajmo, da se bomo prihodnje poletje že lahko zapeljali po novi 32 km dolgi cesti.

NAŠE ISKRENO SOŽALJE

V torek je nenadoma umrl v Trstu gospod Slavko André, bivši major jugoslovanske vojske in publicist, mož izrednega poštenja in zvestobe. Ženi Mileni in ostali družini izrekamo naše globoko sožalje.

Uredništvo in uprava N. l.

Iskreno sožalje izražajo ženi in vsem sorodnikom tudi prijatelji rajnega Slavka. Naj v miru počiva v goriški zemlji!

Nepričakovano nas je zapustil naš dragi

Slavko André

Pogreb nepozabnega pokojnika bo danes ob 10. uri iz apele v ul. Pietà na pokopališče v Gorici.

Žalostno vest sporočajo

žena Milena, sin Slavko z ženo in vnukinjo Vesno, brata Leopold in Marjan z družinama, svaki in svakinja ter ostalo sorodstvo.

Trst, Ljubljana, Sarajevo 12. avg. 1971.

Pevma - Oslavje

MLADE ŽRTVE

Tri dni so se oglašali mrtvaški zvonovi iz lin naše farne cerkve. Zvonili so v blag spomin mladim žrtvam vročega poletja.

Žrtvi sta komaj devetnajstletni dobri fant Bogdan Radikon, z Oslavja pri Maraževih doma. Po končanih slovenskih nižjih srednjih šolah v Gorici se je izučil za avtomehnika in je bil zaposlen kot vesten delavec pri podjetju Vončina v ulici Trento.

Druga žrtev je njegov prijatelj, petindvajsetletni Ludvik Terpin, ki je bil uslužben pri mesnem oddelku Stande v Gorici. Terpinovi so imeli svoj čas gostilnico, kjer se je reklo »pri Kozancu«. Mati je pa doma iz Tribuše.

Bogdan in Ludvik, tesna prijatelja, ki sta se vsak večer srečevala v »klapi« na ploščadi pred oslavskim kostiščem, sta se domenila za sobotni izlet proti Mostu na Soči in ob Idrijci proti Tribuši.

Popoldne sta fanta, ki sta isti dan začela tudi svoje poletne počitnice, šla k mrzli in vrtinčasti Idrijci, da bi se shladila. Prvi je menda skočil v vodo Bogdan, a ko ga ni bilo na spregled, je planil za njim Ludvik, pa je še tega vrtinec ali krč potegnil v globine. Neki cestar ju je že mrtva potegnil iz reke.

Presuha je vsaka beseda sožalja družinam in sorodnikom obeh mladih žrtev. Molimo zanje in ohranimo oba v trajnem spominu!

V torek kasno popoldne so pokopali oba mladeniča na pokopališčih v Števerjanu in v Pevmi. Pevci so jima zapeli v zadnje slovo in mladenke so zasule grobova z belim cvetjem.

Osebna ali stvarna politika

Že nekaj časa se govori o resnem nasprotju med obema sestavnima deloma goriške Slovenske demokratske zveze, to je med Slovensko demokratsko skupnostjo in Slovenskim ljudskim gibanjem.

Zaradi sorodnosti imen in tudi zaradi istih oseb, ki so zapisane kot formalni odgovorni dejavniki pri »Skupnosti« in pri »Zvezi«, je prišlo v javnosti in zlasti med preprostejšimi volivci do nejasnosti in zmede »kdo je kaj«. K temu je pripomoglo še pisanje nekaterih naših listov in tudi »Klica Triglava«, emigrantskega glasila v Londonu.

V zadnji številki beremo izjavi tajnika sta doslej že sodelovali na tej progi, sedaj pa nika Slovenskega ljudskega gibanja Bratuža, ki sta v bistvu popolnoma nasprotni, čeprav sta skupini obeh sestavna dela politične skupine z imenom »Slovenska demokratska zveza«.

Kratko povedano, gre za mesto svetovalca v deželni svet. Baje bi moral sedanji deželni svetovalec dr. Stoka po nekem dogovoru med Slovensko skupnostjo iz Trsta in SDZ iz Gorice, za katerega pa javnost in prizadeti volivci prav nič ne vedo, odstopiti svoje mesto odvetniku Sfiligoju. Ta se odločno potejuje za izpolnitev omenjenega sporazuma.

Polemika naj bi se zaključila, vsaj kar zadeva Goriško, z izjavo izvršnega odbora Slovenskega ljudskega gibanja v Gorici.

V resoluciji je izraženo mnenje, da bi tudi po morebitnem odstopu dr. Stoke ne prišel v deželni svet Goričan, ker je na drugem mestu

Napovedano srečanje italijanskih, furlanskih, nemških in slovenskih pevskih zborov je v nedeljo potekalo na vrhu Matajurja še dovolj uspešno. Zbralo se je okrog tisoč pet sto ljudi.

Na planini pod vrhom sta bila postavljena oder za pevske nastope in oltar za mašno daritev.

Spored se je po maši, z branjem listov in evangelija v štirih jezikih, razvijal po sporedu, manjkali pa so napovedani nemški in italijanski zbori; tudi rezijanska folklorna skupina se je nekoliko zakasnila. Med zbori se je po številu in izvedbi najbolj odlikoval »Mirko Filej« iz Gorice. Vžgali so zbrane s svojimi besedami tudi govorniki po uvodnih besedah dr. Viljema Černa.

Množica je s ploskanjem najbolj pritrjevala vžigajočim in zlasti za domačine zelo razumljivim besedam župnika Cenčiča iz Dolnjega Trbilja.

Odločno je odmevala njegova želja z vrha matajurskega očaka: »Na današnjem bratovskem srečanju sta si Cerkev in prosveta podali roke. Obe naj pomagata, da bodo naši otroci lahko uživali srečnejše in pravičnejše čase,« je med drugim dejal govornik.

Po teh besedah so se zborovalci že začeli razhajati, ker je grozila nevihta. Omeniti je treba, da so se oblasti korektno zadržale. Lahko pa bi orožniki in cestni prometniki

izvoljen Ubald Vrabec, član tržaške Slovenske levice.

Iz vseh teh razlogov je sprejel izvršni svet SLG v Gorici sklep, naj ostane dr. Stoka na svojem mestu do konca mandatne dobe in poziva politične partnerje, naj opustijo nadaljnje akcije, ker bi škodile skupni politični stvari.

Izjava poudarja tudi, da je bilo dosedanje delovanje deželnega svetovalca Štoke plodno in koristno tudi za Goriško, Beneško Slovenijo in Kanalsko dolino, in dalje še, da morajo politični predstavniki služiti vsej manjšini, ne samo svojim volilcem in še manj svojim osebnim koristim.

Izjavo je slovenska goriška javnost, zlasti volilci, sprejela z odobravanjem na znanje z željo, naj bi se ravnali po njenem smislu vse politične skupine, posebno pri izbiri kandidatov za prihodnje volitve.

SMRT BLAGE GOSPE

Zadnje dni prejšnjega meseca je mirno umrla gospa Fani Podgornik roj. Lapanja. Pokojnice, pravi vzgled praktične ljubezni do potrebnih in ubogih, niso poznali samo v Livadi, kjer je dolgo let prebivala z bratom Ninotom in z zvesto Pino, ampak vsa goriška slovenska skupnost. Živela je od svojega rojstva, pred 72 leti, vedno v Gorici.

Pri mnogih verskih in prosvetnih organizacijah v Gorici sta se poznala njena neutrudljiva roka in dobro srce.

Bog ji vse obilo poplačaj!

Iz Goriške

Srečanje na Matajurju

malo bolje usmerjali promet in pazili na vozila.

Upajmo, da bo prihodnje leto očaj Matajur v še lepšem in bolj organiziranem obsemu združil sosedna ljudstva ob svojem vznožju.

URNIK TRGOVIN

V nedeljo, 15. avgusta, ko je glavni praznik velikošmarenških počitnic, bodo vse trgovine zaprte. Enako tudi v ponedeljek, 16. avgusta. Pekarne in mlekarne bodo razdelile kruh in mleko, nakar bodo zaprte.

Turistični dejavniki so proti zaprtju v ponedeljek zaradi tujcev, ki prihajajo prav te dni v mesto, a najdejo vse zaprto, tudi mnoge kavarne in restavracije. Tudi trgovci sami niso zadovoljni s sedanjim urnikom za zapiranje trgovin.

AVTOMATSKA TELEFONSKA ZVEZA MED GORICO IN NOVO GORICO

Po več kot šestletnih pripravah je v ponedeljek, 9. t.m., začela obratovati avtomatska telefonska zveza med okolico Gorice in Nove Gorice. Doslej so naročniki na tem področju lahko govorili preko meje samo s posredovanjem telefonske centrale v Gorici, oziroma Novi Gorici. Nova tehnična pridobitev pa omogoča naročnikom, da sami vzpostavljajo telefonsko zvezo. Naročniki na Goriškem morajo pred klicno številko naročnika v Jugoslaviji zavrteti številko 0482, na drugi strani meje pa številko 002. Te ugodnosti se bo lahko posluševalo približno 2400 naročnikov v Novi Gorici in okolici ter na Tolminskem, v goriški pokrajini pa nad 12.000 naročnikov.

V to obmejno telefonsko omrežje so na našem področju vključene vse občine na Goriškem razen Gradeža, v Jugoslaviji pa naslednji kraji: Bovec, Deskle-Anhovo, Dobrovo v Brdih, Dornberk, Kanal, Klavže, Kobarid, Kojsko, Log pod Mangartom, Lokve, Mirren z Opatjim selom, Most na Soči, Nova Gorica, Renče, Srpenica, Šempas, Šempeter pri Gorici, Tolmin, Volčja draga in Volče pri Tolminu.

Naj še omenimo, da je tarifa nižja kot pri običajnem mednarodnem telefonskem prometu; enominutni pogovor stane nekaj manj kot 90 lir.

POLETNA VROČINA

Goriška velikošmarenška poletna vročina je ostala zvesta svojemu staremu izročilu.

Starejši meščani pravijo, da je ni bilo tako hude že od prve svetovne vojne; a tako trdijo vsako leto. Res pa je, da kaže toplota že več dni okrog 36 stopinj nad ničlo. V nižinah se že kaže suša. Pritisnila je na sadno drevje. Hruške kar odpadajo z vej. Tudi trte že nekoliko občutijo prehudo vročino. Bolj pa seveda koruza in zadnja košnja. Goriški vrtnarji pridno zalivajo, ker imajo napeljave iz Soče. Je pa tudi ta že zelo plitva in je zgubila svojo znano mrzloto.

Zato pa je dobila letos dosti kopalcev, celo iz Trsta, ki se hladijo v njenih valovih.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razstava dunajske secesijske arhitekture

V Gorici so v medeljo, 8. t.m., zaprli zanimivo razstavo arhitekture na Dunaju okrog leta 1900, ki jo je priredil Inštitut za srednjeevropska srečanja iz Gorice. Gotovo ni naključje, da so razstavo postavili prav v bivšem Trgovskem domu, ki ga je zgradil eden vidnejših predstavnikov dunajske šole arh. Maks Fabiani.

Beseda »secesija« označuje gibanje v umetnostnem življenju srednje Evrope, ki je nastalo kot upor proti tradicionalnemu akademizmu 19. stoletja, vendar v začetku še ni imelo enotnega likovnega jezika. Secesija je iskala vzore v stari egiptovski, keltski, indijski in japonski umetnosti ter pri elegantni in rafinirani umetnosti 18. stoletja. Osnovni značilnosti secesijskega sloga sta asimetričnost in lahkotna valovita linija. Spomnimo se samo na motiv arabeske, tako značilen za ilustracije Gustava Klimta. V ornamentiki prevladuje značilen stiliziran rastlinski okras.

Pomembnost arhitekture secesijske dobe je v tem, da je prenehala s historicizmom 19. stoletja ter je pod vplivom novih tehničnih spoznanj in gradbenih materialov (železo, steklo, armirani beton), spreminila koncept prostora in konstrukcije. Secesijske fasade so pokrite z bogatim okrasom linij in krivulj, s stiliziranim cvetjem in rastlinskimi listi ter po barvanimi keramičnimi ploščicami. Glavni predstavniki te arhitekture na Dunaju so Otto Wagner ter njegovi učenci J. Hoffmann, L. Bauer, W. Dehninger, Jože Plečnik, Maks Fabiani, A. Loos, J. Olbrich, J. Kotera idr.

V prvem oddelku razstave smo lahko videli nekatere rešitve urbanističnih problemov na Dunaju in drugod, s katerimi so se ukvarjali dunajski arhitekti. Sledile so fotografije cerkva, gledališč, muzejev in razstavnih prostorov, uradov, športnih in industrijskih objektov. Obširno so bili prikazani tudi hoteli, bolnišnice in veleblagovnice. V zadnjih dveh oddelkih so bile razstavljene fotografije in na-

črti najemniških hiš, vil in stanovanjskih blokov, opreme za stanovanja in ureditve vrtov ter nagrobnih spomenikov.

Gradivo, prikazano na razstavi, je jasno pokazalo pomen Dunaja na prelomu stoletja za moderno arhitekturo in tudi za sodobno industrijsko oblikovanje. Na arhitekto dunajske secesije je še vedno vplivala tradicija 19. stoletja, zlasti svojo dekorativnostjo, hkrati pa so šli korak naprej ter so svoje stvaritve že zasnovali v novem, modernem duhu (poudarek na čisti in preprosti liniji, funkcionalnosti ter racionalni uporabi ornamenta). Najdrznejši

je bil Adolf Loos, ki se je popolnoma izogibal vsakega ornamenta. Razstava je pokazala, da so se tedanji arhitekti ukvarjali z nalogami, ki so še vedno aktualne, ustvarili pa so tudi nekatere stavbne prototipe, ki so veljali še dolga desetletja prav do današnjega dne (n.pr. gledališče, veleblagovnica, železniška postaja ipd.).

Ob razstavi so izdali izčrpen katalog, ki vsebuje celotno razstavljeno gradivo. V uvodnem delu je tekst, ki govori o pomenu dunajske secesijske arhitekture in o posameznih arhitektih, na koncu pa je dodan krajši seznam strokovne literature.

Prav bi bilo, da bi razstavo prenesli tudi v Ljubljano, zlasti če pomislimo, kako velik vpliv je imela dunajska šola na celotno srednjo Evropo, pri nas pa zlasti v Ljubljani, Trstu in Gorici.

M. V.

Nova izdaja Valvasorjeve knjige „Slava vojvodine Kranjske“

Tokrat naj opozorimo na izredno razveseljiv dogodek na slovenskem knjižnem trgu, dogodek, ki bo nedvomno rodil nove plodove za vso slovensko kulturo in znanost, t.j. na novo faksimilno izdajo znamenitega Valvasorjevega dela »Die Ehre des Hertzogthums Krain« (Čast vojvodine Kranjske). Novo izdajo sta pripravili Mladinska knjiga v Ljubljani in mednarodna založba Rudolfa Trofenika v Münchenu. Ta znani slovenski intelektualec, nekdanji asistent pravne fakultete v Ljubljani, živi zdaj že mnogo let v Münchenu, kjer si je pridobil s svojimi slovenističnimi izdajami velike zasluge za slovensko kulturo, za katero je zainteresiral tudi celo vrsto nemških učenjakov, med njimi tudi take z evropskim slovesom.

Pred kratkim je prišel na knjižni trg prvi zvezek Valvasorjevega dela, v katerem sicer ta veliki učenjak svoje dobe in veliki domoljub sicer obravnava predvsem Kranjsko, svojo ljubo domovino, kot jo imenuje, a posega tudi na sosedna slovenska področja, na Koroško, v I-

stro, na Primorsko, pa tudi na Hrvaško, vsaj po primerjave. Tako je ustvaril že v 17. stoletju Slovencem delo, kot ga nimajo v tistem času niti največji evropski narodi. Kot edini evropski narod imamo Slovenci že za 17. stoletje kar najboljše etnografsko in drugo znanstveno dokumentacijo o našem takratnem življenju. Moderna etnografska veda vidi zato v Valvasorju enega izmed svojih utemeljiteljev. Za takega ga na primer šteje ugledni avstrijski etnograf Leopold Schmidt v svoji knjigi »Zgodovina avstrijskega narodopisja«. Imenuje ga »osamljen vrh« baročnega narodopisja in pravi: »Ta kranjski podeželski plemič je, vzpodbujen od komaj pomembnih vzorov, z neverjetno pridnostjo in presenetljivo požrtvovalnostjo tudi v gmotnem pogledu, ustvaril za svojo domovino tisto veličastno delo »Čast vojvodine Kranjske«, izdano leta 1689, zaradi katerega je bil s popolno upravičenostjo označen za »kranjskega Herodota«. Leopold Schmidt hvali zlasti Valvasor-

(Dalje na 7. strani)

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XLV.

Pogovor je potekal v res prisrčnem vzdušju. Preden smo se prijateljsko poslovili, nama je razkazal še župnijsko dvorano, kjer se zbirajo na posvetovanja njegovi ne preveč številni župljani. Vse je preprosto, pa funkcionalno in lepo.

Pospremil sem Berlinčanko, ki me je zelo spominjala na neko našo znanko v Trstu, do njenega hotela. Pripovedovala mi je o svoji vožnji z ladjo po fjordih, iz Trondheima pa se bo vrnila z vlakom v Oslo. Ker je slišala pri pogovoru v župnišči, da sem obiskal v Lillehammerju hišo, kjer je bivala Sigrnid Undset, je sklenila, da se bo tudi ona tam ustavila in si jo ogledala od zunaj in od znotraj. Tudi njej so bila pri srcu dela te norveške pisateljice.

Potem sem si ves dan ogledoval Trondheim, ki je v resnici večje mesto, kot si človek predstavlja po njegovi legi že kar visoko gori na severu. Precej dolgo sem postopal po obali in si ogledoval morje v širokem fjordu, obrise obale na severu, daljni otok Munkholm (Menišji holm) sredi fjorda in ribiške ladje ob pomolu. V ozračju je bilo čutiti dih bližnjega oceana. Bil je topel dan, morje v fjordu se je

bleščalo v soncu, beli motorni čolni, ki so vozili obiskavavce — največ jih je govorilo angleško, nekateri tudi fran cosko — do razvalin srednjeveškega samostana, poznejše trdnjave na otoku Munkholm, so pristajali in odhajali, na ribiških ladjah pa so si leno dajali opravka mladi mornarji. Nekateri so si v ponvah cvrtli malico v ozkih ladijskih kuhinjah in jo poročevali na krovu. Nad nami so vrešče letali galebi in pazili, da bi ujeli odpadke, ki so jih mornarji stresali s krova. Vse je bilo zelo spokočno in mirno, imel sem kar telesni občutek, da je polarni krog blizu, evropska celina pa zelo daleč. Nenadno se me je polotilo rahlo domotožje po njej. Tu gori na severu je lepo, toda kar preveč mirno, človeka se mora polotiti občutek, da je od nečesa odrezan, da se važne stvari dogajajo nekje drugje, tam doli na celini.

Mislil sem, da imam tak občutek samo jaz, toda pozneje, ko sem govoril z ljudmi v mestu, sem ugotovil, da imajo tak občutek tudi mnogi Norvežani, ki so tu doma. Pri nakupovanju spominkov so me vpraševali, odkod sem, in potem so mi z navdušenjem pripovedovali o svojih potovanjih po celini. Nekateri so prišli vse do Italije. Norvežani veliko več po-

tujejo na jug, kot Južno- in Srednjeevropci na sever. Nekateri so znali tudi nekoliko nemško ali italijansko. Bili so veseli, da lahko preizkusijo svoje znanje na meni, čeprav bi bil jaz rajši govoril norveško, da bi si pridobil nekaj vaje.

Kot spominke prodajajo med drugim kože belih medvedov, ki pa so precej drage, kože severnih jelenov, ki so poceni, primerne kot preproge k posteljam, denarnice iz belega ali sivega krzna tjulnov in še marsikaj, vse zelo okusno. Kiča, katerega so polne vse trgovine spominkov v Italiji in povsod v srednji in južni Evropi, nisem nikjer opazil. Povsod v trgovinah so prodajavke zelo vljudne, prijazne in potrpežljive, opaziti pa je bilo, da zlasti mlade slabo znajo tuje jezike. Starejše, ki so že več potovale, so boljše obvladale tuje jezike.

Trondheim je, kot rečeno, precej velik, tretje največje mesto na Norveškem, za Osлом in Bergenom, ter ima 114.000 prebivalcev. Svoje uradno ime je mesto že večkrat menjalo. V srednjem veku se je imenovalo Nidaros in nato Drontheim. Ustanovil ga je leta 997 kralj Olav Tryggvason in mesto se mu je v modernem času oddolžilo s spomenikom na glavnem trgu. Kraljev kip pa opravlja pri tem še funkcijo kazalca velikanske sončne ure, katere številčnica je ves tlač okrog spomenika. To je ena izmed trondheimskih zanimivosti, vendar ne glavna.

(dalje)

Sodobno kmetijstvo

Vinska cesta Oltrepò

Avgust je čas dopustov. Kdor bi hotel preživeti nekaj dni v nepokvarjenem okolju, v prekrasni vinorodni pokrajini Oltrepò in bi hotel povrh prinesiti domov nekoliko vzpodbud in novih idej, posebno če je vinogradnik, naj se brez strahu poda v Oltrepò. Oltrepò, to pomeni čudovita gričevnata pokrajina polna prekrasnih gradov, starodavnih vasi in mestec, z nešteto kotički za počitek in uživanje prirode. Oltrepò ima vrsto imenitnih restavracij in gostiln, ki nudijo čudovite pečenke, raviole, divjačino, salame in tisoč drugih lokalnih specialitet, rezultat prastarih receptov in stoletnih gastronomskih tradicij. Posebej velja omeniti robiolo, sir iz Apeninov v okolici Varzija in torto iz mandljev, in pa seveda vina, ki veljajo za prvo »doto« te pokrajine. Kdor bi torej želel, izmučen od dela in hrupa, zaživeti za spremembo nekoliko drugačen, bolj umirjen ritem, temu ne bo žal poti.

Vino je vino

Zemlja je ondod rdečkasto-rumena ilovica, gričevnata pokrajina pa posebno mila. Tam bo popotnik spet zagledal in občudoval na gostilnah napise in znake iz kovanega železa. Tam, in to je namen tega zapisa, je vino res vino. Napisi »vino je vino« so posebna zanimivost tega področja. Gostilne, pa tudi lope kmetij, imenujejo »botteghe del vino«. Tam tečejo znamenita rdeča vina kot Barbaresco, Sangue di Giuda in Buttafuoco.

Turizem, vino in gastronomija

»Vinske prodajalne« so priložnost tudi za posebne turistične programe. Turist, ki prihaja iz našega področja, bo dobro naredil, če se bo na poti tjakaj, ustavil v Pavii in si priskrbel publikacije tamkajšnje pokrajinske turistične ustanove. V njih bo našel vse, kar dela to področje tako privlačno. Dobil bo tudi seznam najboljših gostiln in restavracij z navedbo najbolj tipičnih jedi s cenami in kopico drugih podatkov. Turizem, vino in gastronomija so posebnost teh krajev, zato bomo na kratko orisali najbolj primerno pot. Če pride kdo zjutraj v te kraje, potem svetujemo, da se, pustivši Milan ali Pavijo za sabo, najprej ustavi v Casteggio, da se potem spet po cesti, po kateri je prišel, pelje proti Stradelli. Malo prej naj v kraju Broni obrne na desno in se vzpne na Cigognolo, ki je znana tudi po žalostnih vojnih dogodkih, o katerih priča na pol razdejani grad, od koder je lep razgled. Vrnivši se v Broni nadaljujete v Stradello in naprej proti Santa Maria della Versa. V zadnji vasi pred omenjeno Santa Maria della Versa se ustavite v Coglio di Sotto. Takrat bo že poldan. Priporočamo vam obisk restavracije, kjer se cela družina ukvarja s kuhinjsko umetnostjo. Tam imajo tudi lepo teraso, ki je kot nalašč za počitek po dobri jedi. Ko nadaljujete z vožnjo, vas čaka takoj Santa Maria dei Versi, ki je domovina »brutca«, naravnega šampanjca, kateremu se ni treba bati najboljših francoskih. Če si boste preskrbeli nekaj steklenic, vam ne bo žal, prijatelji pa vam ne bodo hoteli verjeti, da to ni francoski šampanjec, tisti iz »starih časov«. Med potjo si seveda napolnite prtljajnik z znanimi belimi in posebno rdečimi, prej omenjenimi vini. Pot vas bo nato peljala v Carmine, v Ca' del Fosso, Montalto (s prelepimi vrtovi), Calvignano in

Casteggio. Seveda je še mešteto variant vinske poti.

Oltrepò na žalost z zaščito svojih vin ni imel dosti sreče. Najprej njegovih vin sploh niso hoteli vzeti v seznam zaščiteneh vin, pozneje pa so jih sprejeli pod skupnim imenom »Rosso dell'Oltrepò«. Seveda je to žalitev za znameniti vinski okoliš. Toda verjetno je vinska komisija v Rimu hotela s tem samo spodbuditi pridelovalce, da prenehajo s staro navado, da vsak skuša pridelati nekoliko od soseda drugačno vino, in jih usmeriti k večjemu poenotenju. Trtne sorte, ki prevladujejo v Oltrepò, so Croatina, Uva Rara in Barbera, ki pa dobijo v tamkajšnjih talnih in klimatskih razmerah svoje nezamenljive značilnosti. Morali jih bodo torej natančno določiti, identificirati in izločiti vse ostale. Tekma k individualnim posebnostim bolj škoduje kot koristi vinorodnim krajem. Vsak vinorodni okoliš potrebuje neko širšo značilnost, tipičnost. Nekoliko reda bodo mogli narediti tudi pri belih vinih, kjer pridelujejo moškati in malvazijo skupaj s pinotom in rizlingom. Zadnja sta zdaleč najbolj primerne. Renski rizling se je imenitno udomačil in tako tudi pinot, ki je biser vin tega področja, ki je na las podoben izvirnemu iz pokrajine Champagne.

★

Po srečnem pristanku treh astronautov odprave »Apollo 15«, Scotta, Irwina in Wordena preučujejo zdaj v centru ameriške vesoljske ustanove v Houstonu Lunino kamenje, ki so ga prinesli s seboj. O enem teh kamnov so izjavili znanstveniki, da niso imeli še nikdar kaj podobnega v rokah. Pojavila se je nova teorija, da je v Lunini notranjosti led.

NOVA IZDAJA VALVAZORJEVE KNJIGE »SLAVA VOJVODINE KRANJSKE«

(nadaljevanje s 6. strani)

jeve vestne opise ljudskih, posebno še ženitovanjskih navad, s čimer je bil svoji dobi daleč naprej.

Slovenci se vse premalo zavedamo veličine tega našega učenjaka 17. stoletja in premalo poznamo njegovo delo. Lahko se reče, da smo tudi premalo hvaležni, čeprav se je popolnoma izžrpal pri svojem delu, za katero je žrtvoval vse svoje premoženje. Umrli je v starosti 52 let, tedaj samo še lastnik majhne hišice v Krškem, čeprav je imel prej več gradov. Vendar ni bil knjižni molj. Bil je hraber vojak, kar je dokazal v bojih s Turki, in človek, ki je ljubil naravo in njene zanimivosti ter lepote. Kot znano, je opremil svoje obširno delo v več zvezkih s tisoči ilustracij, ki prikazujejo ljudske šege, kraje, gradove in druge posebnosti in zanimivosti. Kot prvi je odkril in opisal zanimivost, da imamo Slovenci kot edini evropski narod poleg Skandinavcev lastne, izvirne smučiče.

Iz vsake strani njegovega velikega dela diha globoka ljubezen do kranjskega oziroma vendskega, to je slovenskega naroda, h kateremu se je prišteval, kot na mnogih mestih sam pove. Moderna slovenska znanost je podcenjevala in še podcenjuje Valvasorja in njegovo znanje, delno zato, ker je v njem še najti sledove praznoverja tistega stoletja, ki se jih Valvasor seveda ni mogel čisto otresti, saj je bil tudi on otrok svojega časa, čeprav je stremel daleč naprej, delno pa zaradi tega, ker je prišlo romantično zgodovinopisje in narodopisje preteklega stoletja navzkriž z njegovim trdnost na slovenski zemlji stoječim realizmom.

Sedanja nova izdaja petih zvezkov »Časti vojvodine Kranjske«, posneta točno po izvirniku, bo pomenila torej tudi priznanje in počastitev temu našemu velikemu učenjaku in upajmo — prispevek k novemu, bolj realističnemu razdobju v presoji slovenske narodne preteklosti.

F.J. * 86 S M R T V POMLADI

»Ob štirih. Pred Opero.«

»Prav. Čakal bom, dokler ne boš prišla. Boš res prišla?« je rekel skoraj proseče.

»Bom.«

Zamikalo ga je, da bi jo še enkrat poljubil v slovo, vendar si ni upal. Stal je na mestu, dokler niso utihnili njeni koraki na vrtni stezi in je slišal, da so se zaprla hišna vrata za njo, nato pa je še vedno kot napol pijan odtaval nazaj proti mestu, toda ko je prišel do središča, se je obrnil nazaj. Luči in ljudje so ga motili. Dolgo je hodil sem in tja po cesti mimo njenega doma in opazoval luči v njem. Zdelo se mu je, da je bilo vse skupaj samo sen, čeprav je vedel, da je bila resnica. Resnica, pred kateri ga je bilo rahlo strah. Ni vedel, da je njegova ljubezen do Majde sposobna tudi takih občutkov, in ni si mogel priti na jasno, ali so dobri ali slabi. Čutil pa je, da je bil tisti hip nekaj čudovitega in da bo vedno nosil v sebi spomin na ta večer, spomin na srh in na vrisk svoje krvi ob dotiku njenega telesa, in na sladek vonj lip v zgodnjepoletnem večeru.

Tisti večer dolgo ni mogel zaspati. Njegova duša in telo sta si želela njene bližine, hrepenela sta po njej kakor še nikoli. Bil je prevez vzburkan, da bi bil mogel jasno misliti, pa tudi ni hotel. Bilo je lepše, da se je prepustil sanjarjam in hrepenenju kot deročemu toku, ki ga je nesel nekam v nezna-

no, v neko sladko temo. Ni hotel zaspati, ni hotel, da prehitro mine ta noč, ki mu je razodela sladkost njenega dekliskega telesa. Slišal je biti ure mestnih cerkvá uro za uro in bil srečen. Šele proti jutru se je pogreznil v spanec.

Drugi dan je poiskal v Ljudski kuhinji Janeza.

»Oprosti, da se včeraj nisem utegnil pomeniti s teboj.«

»O, saj te razumem. Jaz bi bil storil na tvojemu mestu enako. Veš, da se je napravila ta punca. Lani v počitnicah, tam na Uršlji, se mi je zdela še nekam otročja. Zdaj pa je že pravo dekle. In kakšno! Tudi noge ima sijajne. Ti kot bivši lemenatar si najbrž slep za take stvari, toda meni ne uidejo. Jaz ocenim pri vsaki puncici najprej noge.«

»Vidim, da si strokovnjak. Sicer pa je balerina. Toda bolje bi bilo, da se omejiš na svoje lastno območje.«

»Imaš prav. Toda izrazil sem ti le svoje zasebno mnenje, kot prijatelj, saj veš. In če bi potreboval ob priložnosti kak prijateljski nasvet... Saj veš, da imam v teh stvareh več izkušenj kot ti.«

»Hvala, dragi prijatelj, ampak mislim, da ne bo treba.«

»No, vsekakor sem zadovoljen, da hodita skupaj. Mislim, da mora biti zelo fejest dekle, v vsakem pogledu.« je rekel Janez resneje.

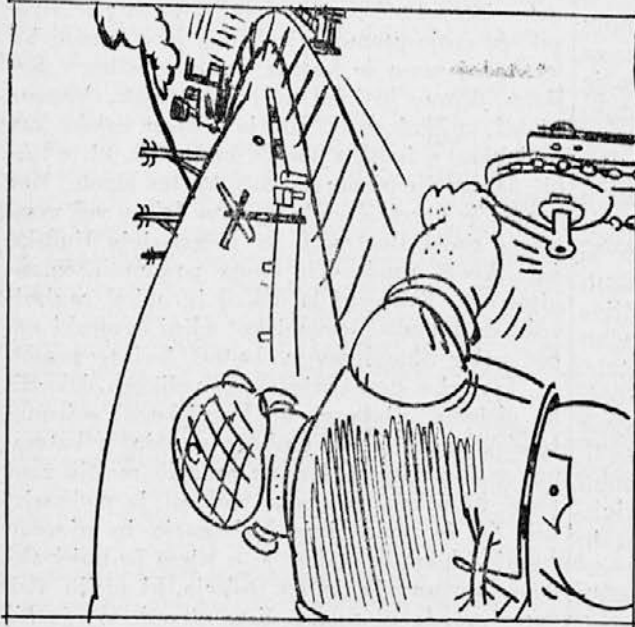
(dalje)

Piše B.T. riše M.B.

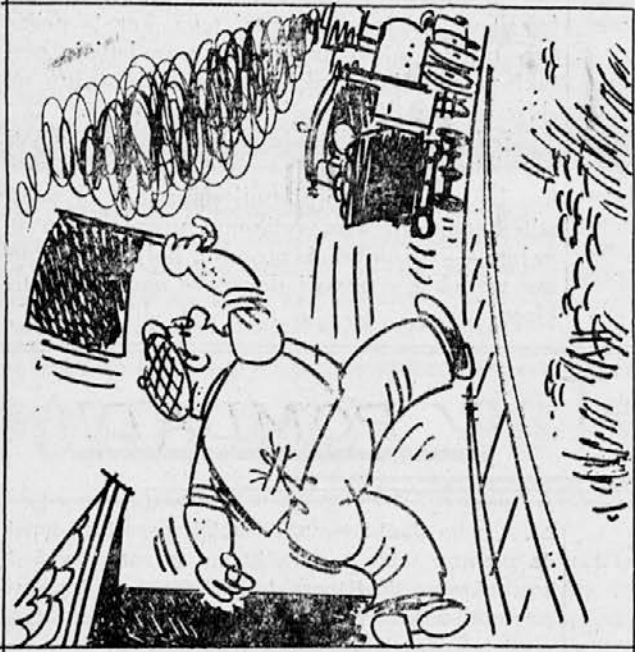
S POLNO PARO na morje

3

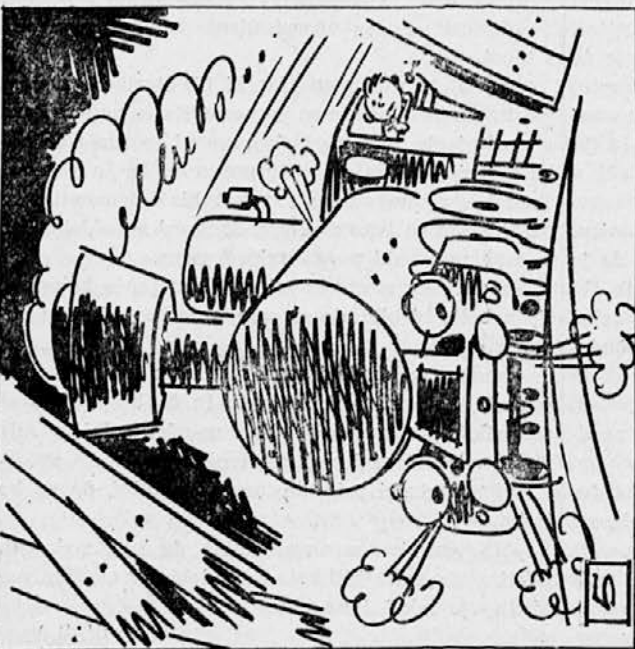
Dedku ni preostalo drugega, kot spustiti zapornice v drugem ovinku. Lokomotiva namreč je zdaj že izpuhala težke, črne saje in rjo ter jo je z lahкими pljuči rezala čez dtrn in strn.

Zavriskala je unuuuuuuuc — u! izginila izpred oči strneci babici in dedku. Da, tako se je začelo!

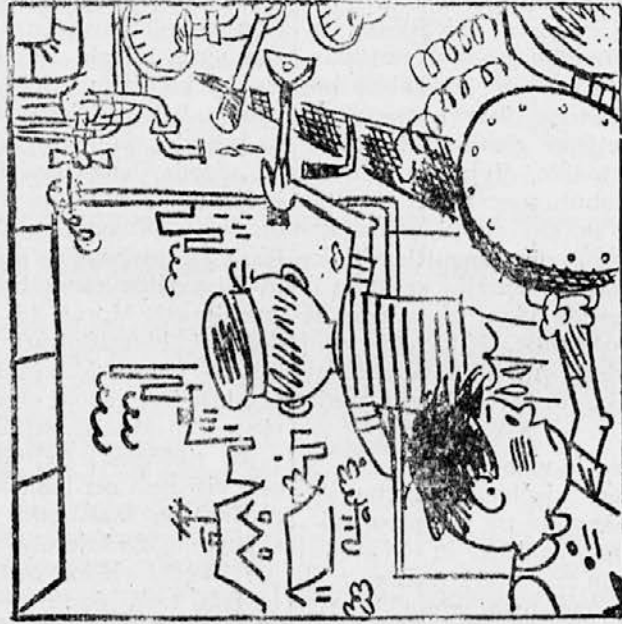
Zaman je dedek piskal, zaman vrtel s kapo in rdečo zastavico. Tudi ni nič zalleglo, da je hitel zapirati signal. Novopečeni strojevodja ni poznal železniških prometnih pravil.

Lokomotiva je puhala vedno živahneje, odpeljala je mimo postaje in se podjetno zagnala v prvi ovinek.

5. Tole se je zgodilo: Lokomotiva, stara sto let, je oživila! Podrila je vrata in s strašnim ropotom in sopihanjem zapuhala po progi. Na njej sta stala vsa črna Blaž in Tomaž. Kurjač in strojevodja.

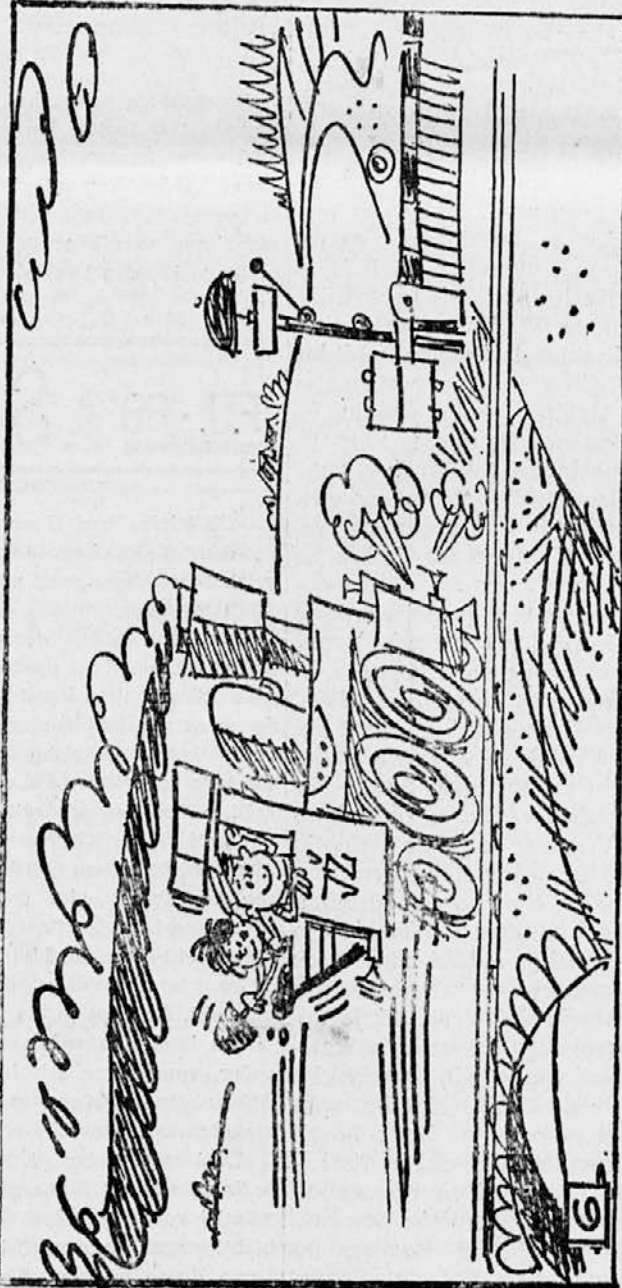
Babica je zakrčila z rokami in zavpila »ježešmarija«. Dedek je stekel v hišo po piščalko.

mizi in vama razloživa ako je bilo...

Gotovo! Tako napiševa! Zdaj pa naprej!

Iz polja so vedno gosteje rasle hišice in hiše. Prvi tovarniški dimniki so na obzorju z dimom po nebu. Mesto ni bilo več daleč.

Maice je grizlo naša železničarja, da sta jo tako popihala dedku in babici. Brž ko se ustavita, sta sklenila, jima napišeta dopisnico!

Draga babica, dragi dedek! Saj je lepo pri vaju, tdda midva si želiva NA MORJE! Ko se vrneva, sedeva lepo k

6. Preselimo se na lokomotivo! Blaž je slonel na oknu, z desno je premikal vzvode. Prav kmalu je obvladal vse tri. Tomaž je pridno metal v peč.

Brzjavni drogovi, drevesa in travniki so bežali mimo.

Kmetje so se dvignili iznad njiv in ugotavljali: Spet imamo vlak!